

MIMI OPERA

ROZHOVOR  
S JANEM HÁJKEM

ROZHOVOR  
S ALŽBĚTOU VRZGULOU

TÉMA ZROD



Snímek z inscenace Babyboom. FOTO: Pavel Nesvadba



## ATMOSFÉRA DIVADELNÍHO FESTIVALU

Centrum uměleckých aktivit Hradec Králové vyzval fotografy, aby se pokusili zachytit atmosféru divadelního festivalu na svých snímcích. Poprvé se sešla skupina fotografů, která se prostředí snažila umělecky i reportážně postihnout, již v roce 2006.

Výstavu můžete navštívit až do 30. 6.  
v čase 9.00–16.00 v Infocentru Hradec  
Králové

### KOTĚRA V SALONU REPUBLIKY

V dubnu letošního roku uběhlo 100 let od úmrtí významného představitele moderní architektury Jana Kotěry, ten na pozvání starosty Františka Ulricha vytvořil v Hradci Králové několik významných staveb – Pražský most, Obecní dům či Muzeum východních Čech v Hradci Králové. V jeho práci pokračovali architekti Josef Gočár, Oldřich Liska, František Sander. Lukáš Bezvoda a další výtvarníci a hradečtí patrioti touto výstavou vzdají Janu Kotěrovi hold.

Výstavu můžete navštívit až do 30. 6.  
v čase 14.00–20.00 v Akreditačním centru.

### BONUSOVÁ STANICE NEXTBIKE

V Žižkových sadech se nachází Bonusová stanice s koly Nextbike, kde je možné získat 30minutovou jízdu zdarma! Máte dvě možnosti, jak jízdu zdarma získat:

1. Půjčíte si kolo, kdekoliv ho uvidíte, a do 30 minut ho vrátíte do Bonusové stanice.
2. Půjčíte si kolo přímo v Bonusové stanici a vrátíte ho do jakékoliv stanice během 30 minut.

lds

#### Hadrián

Šéfredaktorka: Lenka Dombrovská  
Korektury: Dominik Melichar  
Redakce: Veronika Boušová, Dominik Melichar,  
Jan Motal, Veronika Švecová  
Kontakt: lena.ds@seznam.cz

Grafický design: Přemysl Zajíček  
Sazba: Čarokrásno kolektiv – Kristýna Marková,  
Nikola Iljučoková, Barbora Tomová

Dětská stránka: Čarokrásno kolektiv  
a Jana Nechvátalová, Lenka Dombrovská  
Produkce: Barbora Kalinová  
Tisk: Martin Sedláček

Pořadatelé festivalu  
Klicperovo divadlo o.p.s.  
Divadlo DRAK a Mezinárodní institut figurálního  
divadla o.p.s.  
kontrapunkt, z. ú.

Generální partneři  
Statutární město Hradec Králové  
Calendarium Regina

Hlavní partneři  
Ministerstvo kultury České republiky  
Královéhradecký kraj  
Státní fond kultury ČR

# STIHLI JSTE UŽ ZAŽÍT REGIONY JINAK?

## TIP NA DNEŠNÍ DEN

### OŠKLVÉ PÍSNĚ O HEZKÉM SVĚTĚ

Dnešní programový tip je tak trochu odhalením. Písníčkář Inženýr Vladimír je ve skutečnosti slovný divadelní kritik Vladimír Mikulka, který se ve svých recenzích nebojí použít takováto hodnocení: „Jednoduše nevím. Co ovšem vím, je to, že v souhrnu se jednalo o zážitek spadající do značně nepopulární kategorie ‚nepopudí/nenadchne‘. Nebo: ‚Možná, že je ta prvoplánovost i banalita dokonce zá-měrná. To neumím posoudit, ale v každém případě už příště půjdu raději na něco (a ně-koho) jiného.‘ Ale taky: ‚Nakažlivou energií, chuť (a schopnost) provokovat ty, kteří mají ve všem jasno, i odvahu neplout s proudem a neříkat jen to, co se říkat má, tentokrát potvrzují ještě důrazněji. Vřele doporučuji.‘“

Zkuste se dnes v 19.00 vypravit na radnici a poslechněte si Ing. Vladimíra, je to sečtělý, ironický a také múzický muž. Věřím, že se vám bude jeho hudební stand-up líbit. Návod, jak potom o koncertu referovat, máte. (A vstupné je dobrovolné.)

Lenka Dombrovská,  
šéfredaktorka Hadriána

## ANKETA RITUÁL

### Festivalový rituál koordinátorky dobrovolníků Anny Bárové:

„Rituálů mám za ty roky opravdu hodně...  
Můj oblíbený začíná v devět večer, kdy pomůžu dobrovolníkům zavřít infocentrum v Žižkových sadech. Pak jdu do kanceláře, kam se postupně scházejí produkční z posledních představení. Společně pak přemýšlíme, kolik dní dneska (pocitově) uběhlo a plánujeme den další.“

### Festivalový rituál dobrovolníka Davida Stoklasy:

„Můj rituál je určitě socializace, ačkoliv si s lidma povídám rád, u neznámých (natož ještě třeba cizinců) mi to občas dělá problém. V infocentru jsem se ale naučil tohle překonat, s návštěvníky se rád dám do řeči a vždy se snažím poradit, s čímkoliv potřebují. Ta interakce v srdci Žižkáčů mě baví nejvíce.“

JAN  
ZAHRADNÍČEK  
\*1905 †1960

## PÍSEŇ O DOMOVĚ

Zazpívám píseň o domově  
od pramenů až do oblak.  
A všechno bude v jednom slově,  
zápraží, zahrada a klas a květ a pták.

Zazpívám píseň o domově,  
a převrátí se svět.  
Holátko jestřábu a skřívan sově  
hned bude rozumět.

Zazpívám píseň o domově,  
tu hymnu skřípání vozů, studní a klik.  
Od kolébek až k hrobům na hřbitově  
houslově dlouhý vzlyk.

Zazpívám píseň o domově  
a vstane dětství mé.  
Tu vůni Vánoc horkou červencově  
blázení vdechneme.

Zazpívám píseň, která slzu setře  
a další zabráni už mocí hvězd.  
Buď opravdový, chlebe, spánku, větre,  
jak opravdová naše radost jest.

# ROVNOST MÁ BÝT ROVNOSTÍ PRÁV



Rozhovor s Alžbetou Vrzgoulou, laureátkou slovenských divadelních cen Dosky a režisérkou inscenace s komplikovaným názvem *Toni Wolff zjistila, že prodělala miliony*. Autorský projekt vznikl pod hlavičkou progresivního divadelního uskupení Uhol 92 a bude uveden dnes v 15.00 ve Studiu Beseda.

**Jak novodobé instagramové šamanky, které umí průměrné ženy uvést do duševní vyrovnanosti, souvisí s Toni Wolff? A o kterou podobu Toni Wolff vlastně jde – o básnířku, terapeutku, či snad bývalou pacientku a múzu Carla Junga?**

Toni Wolff je autorkou konceptu čtyř archetypů ženské psychiky a na její práci je zajímavé právě to, jak do rozvíjejícího se oboru psychoanalýzy vnesla zaměření na ženy a jejich problémy. Tyto archetypy (Matka, Paní, Amazonka, Psychika) se promítají (samozřejmě turbolaicky a bez kontextu) do motivačních seminářů a seminářů o blahobytu, z nichž těží insta-šamani. Ale nemyslím si, že by oni sami něco o Toni Wolff tušili. Proto jsem se rozhodla tyto dva světy v inscenaci „střetnout“. Prioritou pro mě bylo studovat tento trend jako společenský fenomén a zkoumat jeho příčiny. Nikoliv ukázat posměšně prstem. Publikum insta-šamanů je opravdu různorodé, to, zda se necháme zlákat tajemně abstraktními formulacemi a fotografiemi šťastného života, nemá nic společného se vzděláním ani věkem, souvisí to trochu s ekonomickou situací nebo s tím, kolik si této „duchovní služby“ můžete dovolit.

A nesouvisí to ani s pohlavím: v česko-slovenském prostoru se motivační ovlivňovatelé stále ještě dost zaměřují na genderové role a jejich rozdělení, zatímco v zahraničí, kde tento fenomén přerůstá v kult, jsou obětí lidé všech vrstev.

**Musím se také pozastavit u sloganu z anotace: „Protože ženy sice bojují za rovnoprávnost. Ale špatně.“**

**Co je tím myšleno?**

Jedná se o parafrázi slovenské insta-šamanky, která tím poukázala na své tvrzení, že dnešní ženy se příliš snaží vypadat jako muži (v pracovním prostředí, ve vztazích) a že je to podle ní chyba. Ženy mají být něžné a muži lovci... Zajímavé je, že tuto větu by v jiném kontextu mohl pronést někdo z přesně opačného světónázorového spektra. Tento proud, kterých je najednou mnoho a kterých se proto inscenace dotýká, je odborníky označován také jako duchovní feminismus 21. století. Je zajímavý tím, že pracuje s genderovými

stereotypy, kterých se snažíme zbavit už nejméně posledních sto let. Alespoň takový dojem jsem získala já.

**Jaké boje za rovnoprávnost jsou podle tebe dobré a jaké špatné?**

To je otázka na celou knihu (kterou bych se neodvážila napsat), ale v tomto případě si myslím, že si musíme připomenout, že rovnost má být rovností práv. Takže pokud insta-šamani mluví o právu ženy zůstat doma s dětmi, nedělat kariéru (protože je to pro ženu nepřírozené) a být podporována mužem... je to míchání faktů s dojmy. Co je to za boj – za právo na patriarchy?

**Jaké společenské boje lze svádět v divadle?**

Všechny. Divadlo však nevnímám jako bitevní pole, ale jako prostor pro formulování otázek, pro dotýkání se občanského a osobního.

**Vytvořili jste dvě varianty představení, ovlivňuje je alternace mužské postavy. Můžeš o tomto principu prozradit více? A kterou „verzi“ uvidí diváci v Hradci?**

Velmi mě zaujala myšlenka alternací nebo nového obsazení jako zeleného kroku proti nadprodukci nových titulů. To, co v opeře nebo baletu skutečně pravidelně funguje, může být praktické i pro činohru: diváci mají další důvod navštěvovat představení opakovaně a sledovat rozdíly,

novinky. Je to třeba způsob, jak osvěžit starší titul a nemuset investovat finance a materiál na vytvoření zcela nového díla.

No a v rámci svého možná nadšené, možná megalomanie, jsem se rozhodla udělat paralelně dvě inscenace. Vnímám to nejen jako produkčně-formální experiment, ale i jako uměleckou příležitost. V obou verzích vystupují stejné tři herečky, mění se mužští protagonisté, kteří jsou typově velmi odlišní. Přináší širší škálu optiky mezi cis a queer rámcem, a to mění význam některých dialogů. Otevřelo mi to možnost interpretovat vlastní text více způsoby, a to mě opravdu bavilo. V Hradci budeme hrát verzi Carla s Jakubem Jablonským.

**Zkus pozvat na festivalové představení muže, prosím.**

Právě verze Carl, která rozvíjí partnerské vztahy mezi muži a ženami. Dotýkáme se tématu rodičovství, odcizení partnerů, které může způsobit narození dítěte, ale také toho, že jeden z partnerů (v tomto případě žena) propadne konspiraci. Toni Wolff se v této verzi setkává se svým „femme fatale“ Carlem Jungem. Z dosavadních reakcí vyplývá, že insta-šamanismus zaregistruje každý bez ohledu na pohlaví, a protože je součástí trendů, které zamořují naši společnost, myslím, že je to téma pro každého.

Ptala se Lenka Dombrovská





# NEJDE O TO, PONOŘIT SE DO BAŽINY A TAM SE UTOPIŤ

Jan (či Honza) Hájek je český divadelník a filmový herec. V současné době působí v Činoherním klubu, v Divadle Na zábradlí a v MeetFactory. Po komedii *Babyboom*, uváděné v Klicperově divadle dnes od 19:00, jej můžete vidět (nebo spíš slyšet) ještě ve 22:00 v *Besedě v intimní inscenaci Dech*.

**Inscenace *Dech* v leccems navazuje na předloni na Regionech uvedený *Serotonin* stejného tvůrčího týmu. (Sebe)zpytující muž, čtyřicátník, osamělý, často až na pokraji deprese. Nedostáváte podobné role podezřele často?**

Asi zkrátka splňuji představu tvůrců. Mám i k té tematice blízko. Není to jen o temnotě v hlavě, je tam i dost humoru, který ale rozkryje spíš člověk ne úplně veselého ražení. Možná spíš cynismus.

***Serotonin* i *Dech* jsou hodně koncentrované na hlavní postavu. Jaký je to typ práce, když se nemůžete opřít o situace a dialog s kolegy herci?**

Jde vlastně o dialog s publikem. Pokaždé je to jiné. Jde o to, jak to cítím, diváci jsou mými partnery. Ale konkrétně tu práci popsat je velmi složité. Nemůžu si dovolit se hned na začátku ponořit úplně dolů. Nelze začít na nule a už vůbec ne pod ní. Je potřeba mít kam klesat. Abych byl srozumitelnější – je to intenzivnější, na té postavě také pracujeme společně s dalšími. Velkou zásluhu na tom má Matěj Samec, jehož jazyk je mi velmi blízký. Není poznat, co psal on a co je třeba v případě *Serotoninu* původní Houellebecq.

***Dech* je inscenace na pomezí žánrů, je kladen nezvykle velký důraz na zvuk**

## ZROD = VZNIK, PŮVOD, POČÁTEK

Antropologové se dohadují, zda existují kulturní vzorce společné všem lidem. Rozmanitost kultur je ohromná a představa o jednotě lidstva, kterou Evropané po staletí měli, se v novověku rozpadla. Poznali jsme, že chování, svátky a zvyky, jež považujeme za přirozené, mohou být pro jiné lidi nepochopitelné. Ale přesto tu zůstává něco, s čím se musí vypořádat každý. Univerzální jistotou je zrození a smrt.

Každý z nás má svůj počátek, stejně jako každá kultura, každý národ. Příběhy stvoření slouží k vysvětlení, kde jsme se vzali. Křesťané a židé sdílejí biblické vyprávění o síle božského slova. Mayská kniha Popul Vuh přináší svědectví o marných pokusech udatel člověka z bláta a ze dřeva – nejlepším materiálem se nakonec ukázala být kukuřice. A podle severské mytologie spojením ledu a ohně vznikla bytost Ymi, jež byla zabita a z jejího masa vznikl svět. Ostatně násilí provází stvoření

**a hlas. Od rozhlasové hry jej asi odlišuje právě kontakt s přítomným publikem, je to tak?**

Zas tolik v přímém kontaktu s diváky nejsem. Po celou dobu představení je tma. Záměrem Natálie Deákové, která bývá nominována i na různé evropské rozhlasové ceny a je v tomto oboru velmi kovaná, je nedávat divákovi vizuální vjemy, kterých má jinak přebytek. Nechává ho s vyprávěným textem ve tmě, takže se může víc ponořit. Je to, jako kdyby poslouchal knížku. Člověk je usebraný sám v sobě. Musím si dávat pozor, abych diváka nedovedl úplně k těm nejtěžším otázkám, musí to mít své hranice. Není to jen ve smyslu „je mi zle a bude už jenom hůř“. Je to vědomá práce. Nejde o to, ponořit se do bažiny a tam se utopit. Ale co se s diváky děje, to nevidím. Tam se vždy rozhostí absolutní ticho, téměř jak ve zvukotěsné kabině. Nic podobného jsem nikdy nezažil, je to výjimečný zážitek. Společně se dostaneme do hlavy člověka, který vychází horu, je v extrémních podmínkách konfrontovaný se svými možnostmi a silami. V tu chvíli se mu vynořují různé věci.

**Zkusil jste si také vyšlápnout horu?**

Na vlastní kůži jsem si to zažil na společném výjezdu do Alp, kam jsme jeli mimo jiné i nahrávat zvuky k inscenaci. Nemám ve zvyku podnikat takovéto túry. Šli jsme sice ve třech lidech, ale po chvíli se stejně ta těla odpojí, každý má jinou výdrž a každý maká sám na sobě. A to je to téma. Být sám se sebou a svými myšlenkami i vzpomínkami.

**V jednom rozhovoru jste zmiňoval, že jste si ještě před covidem prošel vyhořením. Já bych se radši zeptala na ten opačný pól. Pociťujete někdy naplnění ze své práce?**

Ano. Nemůžu moc prozradit, o co jde, ale momentálně pracuji na jednom projektu s Braněm Holičkem, Markétou Stehlíkovou, Romanou Widenkovou a Vaškem Šandou. Pracujeme na textu, naplňuje mě to, baví a cítím velký smysl. Jinak to, že hraju často

nepříliš radostné postavy, nijak nesouvisí s mým příběhem vyhoření, nic takového jako „můj příběh“ asi ani není. Že jsem ten typ, neznamená, že mě to musí nějak současně stravovat. Jen zkrátka mají tyto postavy asi víc „šťávy“ než veselí lidé. Našel jsem si cestu, v čem mě to baví.

**A když se odkloníme k druhé vaší na festivalu uváděné inscenaci *Babyboom* v Činoherním klubu: kdybyste měl možnost inscenací vidět jako divák, čím by vás zaujala?**

*Babyboom* je na úplně opačném pólu než *Dech*. Je to zkrátka komedie, přča. Když se nám to povede, je to strašně rychlá jízda, průřez porodnicí, kde někdo hrozně moc chce родit, někdo vůbec ne... Já osobně si na tom užívám tu týmovost. Navíc si myslím, že je to napsané tak, že si tam každý, kdo má zkušenost s porodem (což já tedy nejsem, ale jak to slyším od vrstevníků), najde příběh, se kterým se může ztotožnit.

**Jde o setkání tří párů z různého prostředí, které by na sebe asi za běžných okolností jen tak nenarazily. Daří se vám konfrontovat se s různými společenskými kruhy?**

Ano, a je velmi osvěžující vyhledávat i jiné skupiny lidí. Už mi není pětadvacet, abych žil jenom divadlem. Je to zdravější.

Ptala se Veronika Švecová



v mýtech často – například v mezopotámských, aztéckých anebo starořeckých.

Není divu. Stejně jako každý člověk i každá kultura či národ ví, že tu musel být nějaký počátek a že bude nějaký konec – ať už si ho představují jakkoliv a třeba i jako část cyklu, který nikdy nekončí. Všichni lidé znají porodní bolesti či utrpení umírajících. Zrození je oslavováno, je to radostný okamžik, ale dokud nebudou vyrábění umělí lidé, budou to i těžké chvíle potu, křiku a krve.

Rakouský psychoanalytik Otto Rank (1884–1939) ve své vlivné knize *Porodní trauma* vysvětluje, že oddělení od matky nám způsobuje první úzkost. Jediněm se stáváme, jsme-li schopni se s tímto prvním traumatem vyrovnat. Pokud ne, obracíme se sami proti sobě a jako neurotici se stáváme sebedestruktivními. Erich Neumann (1905–1960) vyslovil ve své obsáhlé práci *Počátky a dějiny vědomí* myšlenku

obdobnou: jedním z nejdůležitějších úkolů člověka v jeho životě je vymanit se z fixace na matce a stát se samostatnou bytostí. Nepodaří-li se nám to, toužíme celý život po splynutí, hledáme něco nebo někoho, s kým bychom se mohli sjednotit a vrátit se tak do předporodního stavu. To nám brání, abychom se rozvíjeli. Člověk pak třeba touží i rozplynout se v davu, v nadosobním celku, který si s ním může dělat co chce.

Otto Rank vysvětluje, že tvůrčí proces je neustálé vznikání. Tvůrčí lidé se musí neustále vymaňovat z představ o sobě samých, o světě kolem sebe, o umění. Vytvářet znamená odnaučovat se staré. To je poselství uložené v každém dobrém uměleckém díle. Zrodilo se v bolesti, s níž se však umělec dokázal vyrovnat. Proto lze říci, že tvorba zrcadlí univerzální lidskou zkušenost. Je návodem k životu.

Jan Motal

## PLENKY PATŘÍ K DRESS CODU

Kočár(ek) čeká. Ještě připnout řetěz s dudlíkem, ulíznout vlasy a hurá do opery. Trendem moderního divadla pro děti a mládež je oslovovat diváky takřikajíc už od kolébky a navázat na utváření kulturní identity, které začíná v prenatalním období poslechem matčina zpěvu. Nebo poslechem Mozartových skladeb, o jejichž pozitivním vlivu na lidský mozek jsou přesvědčeni mnozí milovníci klasiky. Přestože opera je královnou veškerého umění, není nutné vyrážet s kojenci rovnou na Kouzelnou flétnu nebo Dona Giovanniho. Hitem v kulturním životě batolat jsou – soudě podle ohlasů z Německa, Norska nebo Velké Británie – autorské minioperky, napsané přímo pro věkovou skupinu 0 až 3 roky. Byť zase tak horká novinka to není. Například ve švýcarském Theater Basel rozvíjejí tento formát od roku 2017.

V České republice ho poprvé představilo Jihočeské divadlo. Inscenace *Mimi opera* je určená dětem od tří měsíců do tří let a pojatá je jako imerzivní divadlo. Co do inscenačního pojetí tedy vychází z formátu, v němž slovy teatroložky Elišky Poláčkové „se divák volně pohybuje ve vymezeném prostoru, sleduje jednotlivé inscenované situace a je vybízen, aby do nich svým jednáním vstupoval,“ což děti provádějí zcela přirozeně.



Režisér Jiří Ondra s inscenačním týmem proto uzpůsobil komorní scénu Na Půdě do podoby bezpečné platformy, kde se divácký potěr může volně pohybovat mezi herci. Dělí se prý na fascinované a zvědavce a s těmi druhými bývá často potíž. Proto herci potřebují několik improvizčních scénářů a požadavek na pružnost se týká i samotné hudby. Žádná pevná partitura! Skladatel a kytarista Lukáš Sommer používá jednoduché malé popěvky, aby přítomní hudebníci mohli motivy natahovat nebo krátit podle toho, jak bude „riziková“ cílová skupina na danou scénu reagovat. „Hudba je velmi libozvučná. Zvuk, který dítě slyší, zazní mnohokrát po sobě, aby si na něj zvykalo

a uvědomilo si, že je to něco hezkého. Hudba nemůže zaznít velmi nahlas, je tlumenější a operní pěvci nepracují s klasickým plným znělým hlasem, ale jako by zpívali dětem ukolébavku,“ vysvětlil umělecký šéf opery Tomáš Ondřej pro web Budějcká drbna. Zapojení všech smyslů obstará kromě scény výtvarnice Jany Hauskrechtové i metoda aromaterapie. Operní „diva“ krácející mezi přihlížejícími skřítky s kouřící vonnou lampou je obraz, který utkví i dospělému. Na kultivaci estetického citění prostě nikdy nebude ani moc brzy, ani moc pozdě.

Přijďte se přesvědčit dnes v 15.00 či 16.30 do Studia divadla Drak.

Veronika Boušová

# REVOLUCE SE NEKONÁ K PROBLEMATICE DIGITÁLNÍCH MÉDIÍ A LITERATURY

V poslední době se hojně píše a diskutuje o tom, co s literaturou provede spuštění GPT chatbotu, zda bude mít ještě vůbec cenu se používat do tvorby, která např. v případě románu může spisovatel zabrat řadu měsíců až let, zatímco stroj totéž a leckdy i v lepší kvalitě svede za pár vteřin. Už tahle jedna věta v sobě ale nese celou řadu bodů, na něž není lehké reagovat v tak svízelně úsporném prostředí, jež mi Hadrián umožňuje. Zkusím to tedy aspoň telegraficky jen jako takovou drobnou ilustraci, co všechno literatura v konfrontaci s novými médii zažívá, zažívala a patrně zažívat nepřestane.

Na začátek je dobré říct, že spuštění internetu v roce 1992 vyvolávalo mezi českými literáty, kritiky i odborníky stejně bouřlivé reakce jako dnes GPT. A úplně stejné reakce vyvolávalo spuštění knižtisku v polovině 15. století Johannem Gutenbergem. Tehdy se oslabil monopol církve na psané slovo a psaná vzdělanost najednou byla dostupná širší veřejnosti. Ani to ale nebyla jediná mediální revoluce v dějinách lidstva, pochopitelně. Rozvoj filmu (první projekce u nás byla už v roce

1896), rozhlasového vysílání (1923) a televizního vysílání (1953) zase zrušil monopol psanosti ve prospěch audiovizuálního kódu. A spuštění internetu všechny tyto kódy kombinuje v zájmu další demokratizace nejen uměleckého vyjadřování. Demokratizace se stane stěžejním pojmem, pokud jde o obcování literátů s prostředím internetu. Nejenže publikovat veřejně své texty najednou může prakticky kdokoli, ale samotné médium ovlivnilo tvorbu jako takovou. Vznikají např. četné varianty experimentální poezie v symbióze s audiovizuálním obsahem a protkané hypertexty. Mimochodem kořeny principu hypertextu a nelineárního psaní jako jedněch z hlavních projevů vlivu internetu na literární tvorbu bychom mohli nalézt už ve středověkých exemplářích židovského Talmudu, Bible, ve svazcích kanonického práva či v lékařských spisech, kde bývalo tohoto principu dosahováno pomocí glos.

Literární obec, už tak tendující k jistým elitářským komunitám většinou sdružených kolem toho kterého literárního časopisu, získala na internetu nedozírné možnosti ve vzájemném kontaktu, reflexi a diskusi. Vzniká řada literárních fór (např. Písmák,

Saspi, Epika, LitWeb, LiTerra...) či blogů, které oživují tradici seriálového publikování románů (vrchol tento způsob u nás zažival ve druhé polovině 19. století, ještě v první polovině 20. století takto vydávají svá díla např. Karel Čapek nebo Karel Poláček), ale umožňují zároveň čtenářům kolektivně se na tvorbě podílet (jako např. v románu *Labyrinth* Pavla Renčina), případně slouží autorům, kteří se nedokázali prosadit v kamenných nakladatelstvích, zde vydávat celé sbírky (např. Ladislav Selepko).

Ačkoli stále probíhající debata o tom, nakolik se digitální produkce může co do kvality měřit s tou tištěnou, není a patrně nebude nikdy uzavřena, jedno je jisté – instagramej básníci jako např. Petr Soukup nebo Monika Návratová tisíčkami svých followerů a prodaných výtisků hravě strčí do kapsy nejednoho „předního“ básníka současnosti, který je rád za náklad 300 ks. Že ale i instagramej autoři baží po tištěné knize, svědčí o tom, že do kapsy zase strčí papír nová média.

Dominik Melichar



# DOBRA, ZLA A SVĚTLA



Pátý den festivalu zdá se být zlomovým, na dětském táboře by se řeklo krizovým, literární klasik by napsal nešťastným (ale o tom více níže). Nikdo z redakce netrpí nevolnostmi a depresemi z divadla, ale rodinné, pracovní a jiné záležitosti náš odvály z Hradce, a tak místo reflexí je čas se malinko ohlédnout a naplnit název této rubriky.

Specifikum Regionů je v mnohosti, včera psal můj dlouholetý a vzácný kolega Dominik Melichar o dramaturgické hamížnosti – ó ano, taky mě štve, že nemohu vidět všechno –, ale právě ta zahlcenost města divadlem, koncerty a jinými uměleckými a gastronomickými lákadly je ohromující. Z Hradce Králové se na konci června stává přímořské městečko, kde praží slunce, na chodnících lidí pijí prosecco, jedí langoše a poslouchají pouliční hudebníky, v noci pak nemohou spát, protože jim z nej-různějších šapitů do oken zní songy Karla Gotta a jiných exotických zpěváků. To je ona neuvěřitelná atmosféra, kdy se člověku chce přivřít oči a nepsat o divadelních přešlapech. Jenže nejde to jinak, Regiony jsou především divadelní festival. A pro mě ještě není plně divadelně naplněný. Ale

Jednou z krás loutkového divadla je, že loutkou může být v podstatě cokoliv. Že to nejsou jen marionety, je asi zbytečné psát, festivalový program pravidelně připomíná, že k životu se dají přivést i různé objekty nebo zkrátka jakýkoliv materiál. Ale věděli jste, že animovat se dá i světlo? Důkaz podala inscenace *Tune!* slovinského Loutkového divadla v Lublani.

Díváci jsou usazeni na lavičky po stranách čtvercového hracího prostoru. Ten je pokrytý černým baletizolem a na něm leklují a vyčkávají čtyři performeré. Představení započne postupně gradujícím tanečním soubojem, kdy si dvojice performerů vzájemně ukazuje, jak svým tělem dokáží ovládat světlo. Jednoduchá divadelní magie, která je ale velmi efektivní. Na jedno tlesnutí je v sále tma, na druhé se zase rozsvítí, lusknutí zhasne nebo rozsvítí reflektor a pohyb rukou intenzitu světla zase pomalu stáhne. Po chvíli se ale situace soupeření dvou světelných mágů rozpíje v další

konečné resumé si nechávám do osmého čísla Hadriána...

Dnes jsem stihla jediné představení, a to vysněného chorvatského *Hamleta* (s podtitulem *Záznam zločinů jedné monarchie*), ve kterém podle všech zpráv z festivalového i divadelního webu mělo jít o syntézu mnoha textů od Shakespeara po Koltěse. Postavy zbyly jen čtyři a mělo jít o „generační střet“, ten jsem ale v textově i hudebně eklektické inscenaci Livii Pandur nenašla. Myšlenkově se jednalo spíš o jednoduchý svár dobra a zla.

Neumím chorvatsky, a tak jsem často upírala zrak na titulky, přesto jsem viděla na jevišti snahu vše ilustrovat, až scénicky přehlcovat. Konkrétně: kuchání ryb, vodní spršku, igelitovou oponu, plátno s projekcemi – od zrnění a rozličných textů po zástupy pochodujících vojáků –, mužné tělo a přeměny *Hamleta*, kterého hraje Nikša Arčanin, přelepené bradavky poloobnažené Mariji Šegvić, představitelky *Ofélie*, jež na konci utone v oné spršce, těhotnou Gertrudu, vyčítavou Gertrudu, mrchu a travičku Gertrudu (Mirej Stanić) a pak karikaturu jejího druhého manžela Claudia (Zdeslav Čotić), který byl mocichtivý panovník, jezdicí na

rotopedu, a pak už opravdu nic, což bylo snad nejméně iritující.

Je to inscenace naplněná mnoha nápady a odskoky, ale pro mě téměř nerezonující, ač inscenátoři byli v jednom ohledu aktuální (patrně je zachycení hrůzy a řezičiny války, okamžitě si pomyslíte, že té na Ukrajině – ovšem datum premiéry 25. 2. 2022 naznačuje, že se v načasování potkalo divadlo se skutečností. V inscenaci se tak spíše jedná o obecnější varování před nebezpečnými králi, kteří rádi válčí). Přes všechno, co jsem napsala výše, jsem ráda, že jsem toto představení viděla, třeba proto, že se už pár hodin zamýšlím nad tím, k čemu je *Hamlet*, který sice pravi: být, či nebýt, ale pak se podvolí a nevolí...

Nejedná se u mě Stockholmský syndrom, kdy vědomě či nevědomě vážím do festivalového zpravodaje slova. Není to třeba, vedle pro mě nedůležitých, neuchopitelných, nepochopitelných inscenací se objeví ta jedna, kterou je potřeba vidět a tím se festival a divadlo stanou důležitým bodem v našich životech. Za dva dny prozradím, zda se to letos zase stalo.

Lenka Dombrovská

a další hrátky se světlem a čtveřice svým dokonale koordinovaným, a přitom zdánlivě lehoučkým pohybem vrství jednu mikrosituaci na druhou. Někdy vystupují jako stmelovaný tým, který nástrahy, co jim divadelní světelný park chystá, překonává společně. Vzájemně se třeba zachytávají a přenášejí přes roli papíru, na níž je promítána animace lávy deroucí se kamenitým povrchem ven. Jindy hrají stejnou hru, ale každý tak trošku zvlášť pro svůj segment diváků. Nejoslnivější pro mě v tomto ohledu bylo, když si se světýlky z malých baterek, které se jim pohodlně schovaly do dlaně, hráli jako s malými míčky. Přesně načasovaným bliknutím a až pantomimicky detailním herectvím vytvořili iluzi světelné kuličky, která tu přeletěla celý sál, tu se odrazila o stěnu, tady prolezla něčí hlavu z ucha do ucha a někdy ji třeba klasickým kouzelnickým gestem rukou objevili za uchem jednoho z diváků či divaček.















Děti (vlastně i dospělí) se všemi triky nechají lehce okouzlit a já s nimi, než mi

po chvíli začne chybět sdružující kostra. Česká divadelní tradice (ta loutková určitě) je narativní, a já jako její odchovanec se po zbytek představení ptám, proč slovinští tvůrci nespojili všechny ty obrazy a situace v příběh se začátkem, prostředkem a koncem? Vždyť by jim to akorát dodalo na síle a nepůsobily by jen jako skrumáž nápadů (byť vcelku originálních a působivých), co všechno s baterkami, reflektory, zrcadly a projektory vymyslet. V jednu chvíli se z reproduktorů ozvou nahrávky dětí (v češtině), které odpovídají na různé otázky spojené se strachem, a mně až v tu chvíli dojde, že se všechny ty situace asi měly vztahovat ke společnému jmenovateli. Kdo se připravil a přečetl si anotaci, tak to nejspíš rozpoznal. Příznám se, že jsem ji nečetla a nepoznala, a inscenace by tak pro mě stejně dobře mohla vyprávět o dobrodružství, přátelství, hravosti nebo jakémkoliv podobně otevřeném tématu.

Veronika Švecová

## VZNIK ČESKA

S pomocí rodičů rozlušti nebo vymysli příběh o vzniku české země.  
Jednotlivé obrázky vybarvi.


**ČECH A LECH A JEJICH**  
**DRUŽINA SE**  **ZE**   
**U**  **VISLY HLEDAT NOVÁ ÚZEMÍ.**  
**DOŠLI K VELKÉ**  **VLTAVĚ,**  **NA**  
**ZELENOU**  **ŘÍP A SPATŘILI ÚRODNOU**  
 **ROZHODLI SE ZDE POSTAVIT** ,  
**PĚSTOVAT** , **CHOVAT**   
**A HLEDALI PRO SVOU NOVOU VLAST**  
**JMÉNO. ROZHODLI SE JI NAZÝVAT**  
**PODLE VOJVODOVA JMÉNA ČECHY.**  
**MLADŠÍ**  **LECH SE SVOU**   
**SE PO NĚKOLIKA LEJECH**  
**VYDAL NA** , **AŽ DOŠEL**  
**DO POLSKA, KDÉ PAK ŽILI.**

Kvíz:

1/ Česko dostalo jméno po:

- A po Lechovi
- B po Čechovi

2/ Hora, na kterou bratři Čech a Lech vystoupali a z níž se rozhlédli po krajině, se jmenovala:

- A Říp
- B Sněžka

3/ Řeka v Čechách se nazývá:

- A Visla
- B Vltava

celý den	žřalkový sady	Bonusová stanice Nextbike	Nextbike	English friendly	věkově neomezeno/ no age limit	dopravní program/ accompanying program	zdarma/ free admission
08.00—17.00	Infocentrum Hradec Králové	Vystava - Atmosféra divadelního festivalu	Centrum uměleckých aktivit a Volné sdružení východočeských fotografů	English friendly	věkově neomezeno/ no age limit	dopravní program/ accompanying program	zdarma/ free admission
09.00—10.30	Šimkovy sady	K Prameni	Jakub Gottwald a kolektiv	English friendly	12+	divadlo / theatre	100/200 Kč
09.00—10.00	Hlavní scéna Divadla Drak	Virtual Ritual	Jan Macek	English friendly	12+	divadlo / theatre	150 Kč
10.00—10.45	Strečový stán před Divadlem Drak	Rozevznemé příběhy z kufru, aneb čajový kýchánek	Loutky bez hranic		4+	divadlo / theatre	100 Kč
11.00—11.30	Klub Divadla Drak	Takk Takk	FRAS	nonverbální/ nonverbal	8+	divadlo / theatre	120 Kč
14.00—19.00	Akreditační centrum	Vystava - Kotěra v Salonu republiky	Lukáš Bezvoda a kolektiv	English friendly	věkově neomezeno/ no age limit	dopravní program/ accompanying program	zdarma/ free admission
14.00—18.00	Pleněť před Divadlem Drak	V objeiti masek	Čarokrásno kolektiv		7+	dlna/ workshop	dobrovolné/ voluntary admission
14.00—14.30	Klub Divadla Drak	Takk Takk	FRAS	nonverbální/ nonverbal	8+	divadlo / theatre	120 Kč
14.00—19.00	Žřalkový sady	Kotěrovo město	Ilona Mach a Dominika Cyprová	nonverbální/ nonverbal	věkově neomezeno/ no age limit	dopravní program/ accompanying program	zdarma/ free admission
14.00—21.00	Čtyřka	Temná kavárna	Týřoservis		6+	dopravní program/ accompanying program	dobrovolné/ voluntary admission
15.00—18.00	Pleněť před Divadlem Drak	Louiskáček, Zeleninový balet.	Daria Gosteva	nonverbální/ nonverbal	rodinné/ family friendly	divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
15.00—15.35	Studio Divadla Drak	Mimní opera	Jihočeské divadlo, opera	English friendly	od 3 měsíců	divadlo / theatre	150 Kč
15.00—18.30	Žřalkový sady	Aktivty pro děti a rodiče	Salinge	English friendly	rodinné/ family friendly	dopravní program/ accompanying program	zdarma/ free admission
15.00—15.45	Divadelní šapitó	Šilmaechr - Jenověta	Studio Damuza		6+	divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
15.00—16.40	Studio Beseda	Toni Wolff zisťuje, že přerobila milióny (Toni Wolff zisťila, že proděalala milióny)	Uhol_92	English friendly	15+	divadlo / theatre	250 Kč
15.30—16.15	Letní scéna Kliperova divadla	Síl nad zlato	Bilkovo kratochvilné divadlo			divadlo / theatre	zdarma/ free admission
16.00—18.00	Open Air stan	Genius loci	Dagnar Mikšiová		6+, rodinné/ family friendly	dlna/ workshop	dobrovolné/ voluntary admission
16.30—17.05	Studio Divadla Drak	Mimní opera	Jihočeské divadlo, opera	English friendly	od 3 měsíců	divadlo / theatre	150 Kč
16.30—17.10	Malé náměstí	Mise OMEGA	Kotěško křázy		rodinné/ family friendly	divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
17.00—19.00	Open Air stan	Recykmeny	Kmeny		3+	hudba/ music	dobrovolné/ voluntary admission
17.00—17.45	Strečový stán před Divadlem Drak	Tri medvědi a drzá Máša	Loutky bez hranic			divadlo / theatre	100 Kč
17.30—18.00	Městská hudební síň	„prolunví...“	Barbora Páčková	English friendly	věkově neomezeno/ no age limit	divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
18.00—19.30	Nové Adalbertinum	Propuštěná	Divadelní ochotnický spolek OCHOS Smiřice		6+	divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
18.00—18.30	Klub Divadla Drak	Takk Takk	FRAS	nonverbální/ nonverbal	8+	divadlo / theatre	120 Kč
19.00—20.00	Hlavní scéna Divadla Drak - javiště	M.A.R	Andrea Diaz Reboredo		12+	divadlo / theatre	300 Kč
19.00—20.15	Hlavní scéna Kliperova divadla	Babyboom	Cinoherní klub		15+	divadlo / theatre	450/470/490 Kč
19.00—20.00	Radnice	Ošklivé písně o hezkém světě	Inženýr Vladimír		věkově neomezeno/ no age limit	hudba/ music	dobrovolné/ voluntary admission
19.00—20.15	Divadelní šapitó	Svobodné Impo	Sýkorová - Teller - Stanek	English friendly	6+	divadlo / theatre	150 Kč
20.00—20.30	Klub Divadla Drak	Takk Takk	FRAS	nonverbální/ nonverbal	8+	divadlo / theatre	120 Kč
20.00—21.00	Divadlo Drak	Kitchen Table - Kohlhaas, M.A.R	Lektorské oddělení Divadla Drak		věkově neomezeno/ no age limit	dopravní program/ accompanying program	zdarma/ free admission
20.15—21.45	Letní scéna Kliperova divadla	Factorial Orchestra	Factorial Orchestra			hudba/ music	zdarma/ free admission
21.00—22.00	Hlavní scéna Divadla Drak - javiště	M.A.R	Andrea Diaz Reboredo		12+	divadlo / theatre	300 Kč
21.00—01.00	Hudební šapitó	Tak trochu jiný rituál	Kmeny		15+	hudba/ music	zdarma/ free admission
21.00—21.30	Radnice	Padá penis, něco si přeji	Máme mámy		15+	divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
21.00—21.20	Jižní terasy	Školní vyjet	Václav Bartoš		věkově neomezeno/ no age limit	divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
21.30—23.20	Nové Adalbertinum	Králičí nora	DS NA TAHU Červený Kostelec		15+	divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
22.00—23.05	Studio Beseda	Dech	Meefactory		15+	divadlo / theatre	350 Kč
22.15—23.05	Městská hudební síň	Vrány	Holektiv	nonverbální/ nonverbal	věkově neomezeno/ no age limit	divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
22.30—23.20	Šapitó před Divadlem Drak	Ameyst	Jakub Gottwald a kolektiv		12+	hudba/ music	dobrovolné/ voluntary admission
23.00—00.30	Šimkovy sady	K Prameni	Jakub Gottwald a kolektiv		12+	divadlo / theatre	100/200 Kč